

Motion till riksdagen

1989/90:Ub52

av tredje vice talman Bertil Fiskesjö m.fl. (c)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Under den allmänna motionstiden har vi i motioner bl.a. lagt en rad förslag som gäller forskning och utbildning vid Lunds universitet. Vi utgår ifrån att dessa motioner kommer att behandlas i samband med forskningspropositionen och upprepar därför inte de krav vi tidigare framfört.

Helt allmänt vill vi anföra att vi anser det synnerligen angeläget att forskningsresurserna fördelas på ett sådant sätt att även den södra utbildningsregionen får en andel som svarar mot befolkningsfördelning och forsknings- och utbildningsbehov. Detta gäller såväl Lunds universitet som de mindre högskolor som finns i regionen. För att forskningen vid de mindre högskolorna skall kunna byggas ut på ett sätt som tillgodoser kraven på hög kvalitet är samverkan med Lunds universitet viktig. Även detta bör beaktas vid fördelningen av resurserna.

I denna motion begränsar vi våra yrkanden till några förslag som getts hög prioritet av Lunds universitet och som vi anser vara särskilt angelägna.

Professur i japanska

Vid Lunds universitet har sedan länge byggts upp en bred kompetens vad gäller forskning och utbildning inom områden som rör Öst- och Sydostasien. Området har länge varit viktigt och får med den utveckling som är på gång allt större betydelse. Intresset bland de studerande är stort. För näringslivet i regionen är utbildningen och forskningen inom dessa områden av stor vikt.

Undervisning har sedan länge bedrivits vid Lunds universitet i såväl kinesiska och japanska som thai och indonesiska. Den lokala linjen för öst- och sydostasienstudier är starkt översökt av studenterna och har nyligen breddats från 80 till 120 poäng. Efter upprepade motionskrav i riksdagen har en professur inrättats i kinesiska. Detta är av stor betydelse för den fortsatta utbyggnaden av undervisningen och forskningen inom detta ämne.

En stor brist är dock att det fortfarande saknas en professur i japanska. En professur i detta ämne har stor betydelse, dels för utvecklingen av japanologin som sådan – Japan är en ekonomisk och politisk stormakt och det är av stor vikt att vi har utbildning i japanska språket och om det japanska samhället –, dels för den sammanhållna utbildningen i östasiastudierna som utbildnings- och forskningsblock. För de fördjupade studier som många studenter efterfrågar är det viktigt att även japanskan finns med. För detta krävs det en professur i ämnet.

Inrättandet av en professur i japanska vid Lunds universitet har framförts som en fråga av hög angelägenhetsgrad inte bara av universitetet utan också av UHÄ. I forskningspropositionen är dock inte detta angelägna krav tillgodosett.

Avsikten är tydligen att japanologisk forskning och forskarutbildning skall koncentreras till Stockholm. Detta kan vi inte acceptera. Det är felaktigt från såväl forskningspolitisk som regionalpolitisk synpunkt.

Vi föreslår därför att en professur i japanska inrättas vid Lunds universitet.

Professur i utrikeshandelsrätt

Sverige är export- och importberoende mer än de flesta andra länder. I Europa pågår ett vittomfattande integrationsarbete som – oavsett på vilket sätt Sverige deltar i detta – kommer att få mycket stor betydelse för vårt land. Den pågående utvecklingen i Östeuropa öppnar dessutom nya och för vårt land mycket intressanta perspektiv.

De rättsliga aspekterna i våra mellanhavanden med omvärlden får allt större vikt. Det behövs i vårt land kvalificerad forskning på detta område och en utbildning, som kan tillgodose näringslivets och förvaltningens behov av handläggare som är väl förberedda för de insatser som krävs, om vi skall kunna hävda våra intressen på ett framgångsrikt sätt.

Utrikeshandelsrätt är således ett ämnesområde av allt större betydelse. Vid den juridiska fakulteten i Lund har också detta ämnesområde tillmätts stort intresse under senare år. Detta har bl. a. lett till att en professur i ämnet inrättats. Den tillkom den 1 november 1988 och finansierades med donationsmedel. Den är tidsbegränsad till den 31 oktober 1991.

Utbildningen och forskningen inom området har visat sig vara av stort värde. Det är av mycket stor vikt att den kompetens som nu finns kan bevaras och vidareutvecklas.

Såväl universitetet som UHÄ har ansett att detta bör ske genom att en permanent professur i utrikeshandelsrätt inrättas vid Lunds universitet. Vi delar den uppfattningen.

Förslaget finns dock inte med i forskningspropositionen. Även i denna fråga tycks det vara så att Stockholm skall favoriseras. I propositionen föreslås nämligen att en professur i europeisk integrationsrätt skall inrättas vid Stockholms universitet.

Med hänvisning till den kompetens som finns i Lund och den prioritering som gjorts av såväl universitetet som UHÄ föreslår vi att en professur i utrikeshandelsrätt inrättas vid Lunds universitet.

Sakkunnigförfarandet vid tillsättning av professor

Vi vill slutligen ta upp en fråga av mera allmän karaktär som närmast i förbigående berörs i propositionen. Det gäller vilka möjligheter de som söker en professur skall ha att påverka valet av de sakkunniga som skall göra en värdering av de sökande.

I propositionen framhålls med rätta den stora betydelsen av att rekryte-

ringen till professorstjänsterna sker på ett sådant sätt att den för tjänsten mest lämpade kan utses. Detta förutsätter en noggrann granskning av dem som söker en ledig tjänst.

För att åstadkomma detta finns ett sakkunnigförfarande. De som skall bedöma de sökande utses av fakultets/sektionskollegiet. I propositionen föreslås ingen förändring i detta avseende.

Men i ett avseende annonseras i propositionen en förändring vad gäller relationen mellan sakkunniga och sökande. Det sägs nämligen (s. 186) att regeringen har för avsikt att i högskoleförordningen ta in en bestämmelse om att de sökande skall beredas tillfälle att ta del av och att yttra sig över de förslag till sakkunniga som lagts fram innan beslut fattas i frågan.

Detta förefaller vara en mycket märklig ordning. De som söker en tjänst som professor skall således kunna avge omdömen om de sakkunniga som skall yttra sig över de sökandes meriter.

Det är högst oklart vad sådana omdömen skall ha för effekt. Skall de som utser de sakkunniga ta hänsyn till en sökandes begäran om att få bli bedömd av andra som den sökande själv utpekar? Eller skall den sökandes klagomål härvidlag vara något som skall vägas in vid de slutliga ställningstagandena efter ett eventuellt överklagande av lämnade förord?

Från principiell synpunkt framstår det föreslagna förfarandet som högst betänkligt. Det är inte rimligt att den som skall bedömas själv skall kunna påverka vilka som skall göra bedömningen. Det är förvisso sant att professorsutnämningar ibland kan föranleda delade meningar och stundom mycken bitterhet. Men att den ordning som nu föreslås skulle innebära en förbättring härvidlag är inte troligt.

Riksdagen bör därför enligt vår mening uttala att den här berörda förändringen av högskoleförordningen inte bör genomföras.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att en professur i japanska skall inrättas vid Lunds universitet,
2. att riksdagen beslutar att en professur i utrikeshandelsrätt skall inrättas vid Lunds universitet,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sakkunnigförfarandet vid tillsättande av tjänst som professor.

Stockholm den 19 mars 1990

Bertil Fiskesjö (c)

Ulla Tillander (c)

Håkan Hansson (c)